

2. Дулік Т.О., Александрюк Т.Ю., Маркова Л.Г. Сучасний механізм місцевого оподаткування в Україні та його правове регламентування. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. 2-ге видання, виправлене та доповнене. Львів: Видавництво «Центр Європи», 1997. 576 с.
4. Крисоватий А.І., Десятнюк О.М., Іванов О.М. Податкова система. Навч. посібник. Тернопіль: Карт-бланш, 2004. 331 с.
5. Луніна І.О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України. *Фінанси України*. 2010. №9. С. 14-19.
6. Місцеві фінанси: Підруч. / [О.П. Кириленко, О.Р. Квасовський, А.В. Лучка, Б.С. Малиняк, В.В. Костецький]; за ред. О.П. Кириленко. Київ: Знання, 2006. 677 с.
7. Письменний В.В. Місцеве оподаткування в умовах реформування податкової системи України: Монографія. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр ТНЕУ «Економічна думка», 2011. – 196 с.
8. Сидор І.П. Податковий і неподатковий механізми наповнення місцевих бюджетів в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. №9. С. 41-48.
9. Фінанси: Підручник / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. Київ: Знання, 2008. 611 с.

Рисак Віталій Васильович
ст. гр. Ф-43, ТНЕУ

Дутчак Володимир Борисович
ст. гр. Фзм-11, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Лободіна З. М.

ВПЛИВ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА СТРУКТУРУ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Необхідною передумовою реалізації власних і делегованих повноважень органів місцевого самоврядування є достатній для надання якісних і доступних суспільних послуг обсяг бюджетних ресурсів та їх ефективне використання у процесі здійснення видатків місцевих бюджетів.

Результати аналізу структури видатків місцевих бюджетів України за функціональною бюджетною класифікацією свідчать, що серед видатків переважали видатки соціального призначення або видатки на реалізацію соціальної функції органів місцевого самоврядування (видатки на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист, духовний і фізичний розвиток, житлово-комунальне господарство, охорону навколишнього природного

середовища) – 84,71% (середнє значення за 2014–2018 рр.) із тенденцією до зменшення з 90,04% у 2014 р. до 79,99% у 2018 р. На відміну від складу соціальних видатків державного бюджету, у видатках місцевих бюджетів соціального спрямування пріоритетними були видатки на освіту – від 31,66% у 2014 р. до 29,04% у 2018 р. Питома вага видатків місцевих бюджетів на управління і забезпечення безпеки – 6,18% (середнє значення за аналізований період) та на економічну діяльність – 9,12% не була високою. Водночас упродовж аналізованого періоду спостерігалася тенденція до збільшення зазначених показників: на управління і забезпечення безпеки – з 5,92% у 2014 р. до 6,49% у 2018 р. та на економічну діяльність – з 4,09% у 2014 р. до 13,52% у 2018 р. (табл. 1).

Таблиця 1

Зміна структури видатків місцевих бюджетів України у результаті впровадження реформи у напрямку бюджетної децентралізації у 2014-2018 рр., % *

Види видатків	Роки				
	2014	2015	2016	2017	2018
Загальнодержавні функції	4,88	5,19	4,63	4,8	5,01
Оборона	0,09	0,002	0,002	0,003	–
Громадський порядок, безпека та судова влада	0,11	0,11	0,11	0,13	0,20
Економічна діяльність	4,09	6,83	9,92	11,26	13,52
Охорона навколишнього природного середовища	0,39	0,53	0,42	0,53	0,53
Житлово-комунальне господарство	7,84	5,60	5,00	5,48	5,27
Охорона здоров'я	20,64	21,26	17,97	17,27	16,34
Духовний та фізичний розвиток	3,98	3,43	3,40	3,31	3,31
Освіта	31,66	29,99	27,00	27,54	29,04
Соціальний захист та соціальне забезпечення	25,53	25,94	30,35	28,48	25,5
Міжбюджетні трансферти	0,93	1,12	1,19	1,2	1,28

**Примітка. Складено автором на основі даних [1].*

Оцінка пріоритетів бюджетної політики на основі ранжування часток окремих видів видатків місцевих бюджетів дає змогу констатувати головні напрями витрачання бюджетних коштів – надання освітніх, соціальних та медичних послуг населенню.

Структурні зміни у складі видатків місцевих бюджетів від початку здійснення реформи у напрямку бюджетної децентралізації (починаючи з 2015 р.) в основному зумовлені збільшенням часток видатків місцевих бюджетів на економічну діяльність, управління, перерахування

трансфертів до державного бюджету та зменшенням питомої ваги видатків на охорону здоров'я, житлово-комунальне господарство.

У результаті аналізу видатків місцевих бюджетів за економічною бюджетною класифікацією упродовж 2014–2018 рр. з'ясовано, що переважали поточні видатки. Серед поточних видатків місцевих бюджетів значну частку займали видатки на оплату праці та нарахування на неї працівників бюджетних установ; видатки на виплату соціальної допомоги, пільг, субсидій населенню та інші виплати; видатки на оплату комунальних послуг та інших енергоносіїв. Серед капітальних видатків місцевих бюджетів у 2014–2018 рр. переважали видатки на придбання основного капіталу. Такий склад видатків місцевих бюджетів України свідчить про пріоритетне фінансування простого відтворення виробництва і надання суспільних послуг, зниження інвестиційної складової зазначених бюджетів та сповільнення темпів оновлення обладнання довгострокового користування, внаслідок чого не тільки знижується якість надання суспільних послуг, але і, наприклад у галузі охорони здоров'я, – виникають загрози для життя і здоров'я людей [2, с. 202].

Отже, роль видатків місцевих бюджетів проявляється у тому, що вони є інструментом бюджетного механізму, відображають пріоритети бюджетної політики на місцевому рівні та ступінь бюджетної децентралізації. У результаті реформи бюджетних відносин, розпочатої в Україні з 2015 р., зріс обсяг видатків місцевих бюджетів, але суттєвих змін у пріоритетах витрачання бюджетних коштів не відбулося – продовжують домінувати соціальні видатки (за функціональною бюджетною класифікацією) та поточні видатки (за економічною бюджетною класифікацією).

Вагома суспільна значимість проблем, пов'язаних із здійсненням видатків місцевих бюджетів, зумовлена їх винятковою роллю у забезпеченні надання якісних і доступних суспільних послуг населенню, вимагає активних наукових досліджень у даному напрямі.

Література:

1. Звіти Державної казначейської служби України про виконання місцевих бюджетів України за 2014–2018 рр. URL : <http://www.treasury.gov.ua>.
2. Лободіна З. Бюджетний механізм: концептуальні засади та перспективи модернізації : моногр. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 412 с.